

Dz. U. 2021 poz. 2314**USTAWA**

z dnia 29 października 2021 r.

o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki¹⁾

Art. 1. 1. Ustawa określa warunki nabywania prawa, tryb przyznawania oraz zasady wypłacania i finansowania świadczenia wyrównawczego dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki, zwanego dalej „świadczeniem wyrównawczym”.

2. Celem świadczenia wyrównawczego jest dodatkowe wsparcie dochodowe osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki, zwanych dalej „osobami uprawnionymi”.

3. Świadczenie wyrównawcze przysługuje osobom zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli są:

- 1) obywatelami Rzeczypospolitej Polskiej lub
- 2) posiadającymi prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, lub Konfederacji Szwajcarskiej, lub
- 3) cudzoziemcami legalnie przebywającymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 2. 1. Świadczenie wyrównawcze przysługuje osobie uprawnionej do wcześniejszej emerytury na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. poz. 149), zwanej dalej „wcześniejszą emeryturą”, w kwocie niższej niż wysokość świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 oraz z 2021 r. poz. 1162, 1981, 2105 i 2270), pod warunkiem że w dalszym ciągu sprawuje opiekę nad dzieckiem, z tytułu opieki nad którym nabyła prawo do wcześniejszej emerytury.

2. Świadczenie wyrównawcze przysługuje miesięcznie w kwocie stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, a kwotą pobieranego świadczenia emerytalno-rentowego.

3. Przez kwotę pobieranego świadczenia emerytalno-rentowego rozumie się wysokość pobieranej emerytury lub renty brutto, wraz z kwotą przyznaną przez zagraniczne instytucje właściwe do spraw emerytalno-rentowych oraz kwotą innych dodatków i świadczeń, wypłacanych wraz z tymi świadczeniami na podstawie odrębnych przepisów, z wyłączeniem dodatku pielęgnacyjnego, przed dokonaniem odliczeń, potrąceń i zmniejszeń.

Art. 3. 1. Świadczenie wyrównawcze jest przyznawane na wniosek osoby uprawnionej, składany do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub innego organu emerytalno-rentowego, który wypłaca świadczenie emerytalno-rentowe.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) dane osoby uprawnionej:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) numer PESEL albo, jeżeli nie nadano tego numeru, serię i numer dowodu osobistego lub numer paszportu,
 - d) adres miejsca zamieszkania,
 - e) adres miejsca pobytu lub ostatniego miejsca zamieszkania – w przypadku osoby nieposiadającej adresu miejsca zamieszkania,
 - f) adres do korespondencji, jeżeli jest inny niż adres zamieszkania;

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

- 2) dane dziecka, o którym mowa w art. 2 ust. 1:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) numer PESEL albo, jeżeli nie nadano tego numeru, serię i numer dowodu osobistego lub numer paszportu,
 - d) adres miejsca zamieszkania;
- 3) oświadczenie osoby uprawnionej o sprawowaniu, na dzień złożenia wniosku, opieki nad dzieckiem, z tytułu której nabyła prawo do wcześniejszej emerytury;
- 4) inne informacje, niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia wyrównawczego.

3. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, dołącza się:

- 1) decyzję przyznającą prawo do wcześniejszej emerytury, jeżeli organem właściwym do przyznania świadczenia wyrównawczego jest inny organ niż Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- 2) dokument potwierdzający prawo i wysokość świadczeń przyznanych przez zagraniczne instytucje właściwe do spraw emerytalno-rentowych, wystawiony przez zagraniczną instytucję właściwą do spraw emerytalno-rentowych, albo oświadczenie, że nie ma przyznanego świadczenia przez zagraniczną instytucję właściwą do spraw emerytalno-rentowych.

4. Oświadczenia, o których mowa w ust. 2 pkt 3 i ust. 3 pkt 2, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. W oświadczeniach jest zawarta klauzula następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

Art. 4. 1. W razie przyznania, ustania lub ponownego obliczenia wysokości świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 3, świadczenie wyrównawcze podlega ponownemu obliczeniu z urzędu, w taki sposób, aby łączna kwota świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 3, wraz ze świadczeniem wyrównawczym, nie przekroczyła miesięcznie kwoty świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, z wyłączeniem dodatku pielęgnacyjnego.

2. W przypadku zmiany wysokości miesięcznej kwoty świadczenia pielęgnacyjnego, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, oraz zmiany wysokości świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 3, w wyniku rocznej waloryzacji świadczeń, Zakład Ubezpieczeń Społecznych lub inny organ emerytalno-rentowy dokonuje łącznie ponownego obliczenia świadczenia wyrównawczego w marcu każdego roku i wypłaca należne wyrównanie.

3. W przypadku ponownego obliczenia, o którym mowa w ust. 2, różnicę pomiędzy wypłaconym świadczeniem a należnym wypłaca się wraz ze świadczeniem emerytalno-rentowym.

4. Świadczenie wyrównawcze nie przysługuje osobie uprawnionej, która jest tymczasowo aresztowana lub odbywa karę pozbawienia wolności, z wyjątkiem osoby uprawnionej, która odbywa karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

5. Jeżeli ustaną okoliczności będące podstawą przyznania świadczenia wyrównawczego, prawo do tego świadczenia ustaje od miesiąca, w którym nastąpiło zdarzenie będące podstawą utraty prawa do świadczenia wyrównawczego.

6. Osoba uprawniona obowiązana jest poinformować właściwy organ emerytalno-rentowy o przyznaniu, ustaniu, ponownym obliczeniu świadczeń przyznanych przez zagraniczne instytucje właściwe do spraw emerytalno-rentowych oraz o okolicznościach, o których mowa w ust. 5.

Art. 5. 1. Decyzje w sprawie świadczenia wyrównawczego wydaje i świadczenie to wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych lub inne organy emerytalno-rentowe, które wypłacają świadczenie emerytalno-rentowe.

2. W razie zbiegu prawa do świadczeń, o których mowa w art. 2 ust. 3, które są wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz przez inny organ emerytalno-rentowy, decyzje w sprawie świadczenia wyrównawczego wydaje i świadczenie to wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

3. Decyzje w sprawie świadczenia wyrównawczego, sporządzone z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, mogą zamiast podpisu zawierać nadruk imienia i nazwiska wraz ze stanowiskiem służbowym osoby upoważnionej do ich wydania.

4. Od decyzji, o których mowa w ust. 1, przysługują środki odwoławcze przewidziane w przepisach, o których mowa w art. 9.

Art. 6. Wypłata świadczenia wyrównawczego następuje wraz z wypłatą świadczenia emerytalno-rentowego.

Art. 7. 1. Dla celów podatku dochodowego od osób fizycznych świadczenie wyrównawcze stanowi świadczenie, o którym mowa w art. 12 ust. 7 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, z późn. zm.²⁾).

2. Do kwoty świadczenia wyrównawczego stosuje się odpowiednio art. 66 ust. 1 pkt 16, art. 81 ust. 8 pkt 2 i art. 85 ust. 9–11 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.³⁾).

Art. 8. Do świadczenia wyrównawczego stosuje się odpowiednio art. 84 i art. 85 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, z późn. zm.⁴⁾).

Art. 9. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie do świadczenia wyrównawczego stosuje się odpowiednio przepisy:

- 1) ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2021 r. poz. 266, 1535 i 1621);
- 2) ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020 r. poz. 586 i 2320), z wyjątkiem art. 46 tej ustawy;
- 3) ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2020 r. poz. 723 i 2320), z wyjątkiem art. 47 tej ustawy;
- 4) ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291, z późn. zm.⁵⁾), z wyjątkiem art. 136 tej ustawy.

Art. 10. 1. Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz inne organy emerytalno-rentowe są uprawnione do pozyskiwania i przetwarzania danych osobowych w zakresie niezbędnym do przyznawania, ponownego obliczenia, ustania prawa do świadczenia wyrównawczego i wypłacania tego świadczenia.

2. Zabezpieczenie przetwarzania danych osobowych polega co najmniej na:

- 1) dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych wyłącznie osób posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych;
- 2) pisemnym zobowiązaniu osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich poufności.

3. Na wniosek organu, o którym mowa w art. 5 ust. 1, właściwe organy wypłacające świadczenie emerytalno-rentowe są obowiązane przekazać, w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku, dane niezbędne do przyznania, ponownego obliczenia lub ustania prawa do świadczenia wyrównawczego.

4. Organ, o którym mowa w art. 5 ust. 1, zawiadamia organ wypłacający świadczenie emerytalno-rentowe o przyznaniu świadczenia wyrównawczego.

5. Zawiadomienie określa w szczególności: organ, o którym mowa w art. 5 ust. 1, osobę uprawnioną do świadczenia wyrównawczego, termin płatności tego świadczenia, datę, od której przyznano to świadczenie, oraz jego wysokość.

6. Organ wypłacający świadczenie emerytalno-rentowe, do którego organ, o którym mowa w art. 5 ust. 1, przekazał zawiadomienie, powiadamia ten organ o każdej zmianie w prawie lub wysokości tego świadczenia w terminie 7 dni od dnia powstania tej zmiany.

Art. 11. 1. Świadczenie wyrównawcze wraz z kosztami jego obsługi oraz z odsetkami za opóźnienie jest finansowane ze środków budżetu państwa.

2. Koszty obsługi, o których mowa w ust. 1, wynoszą 0,5% kwoty przeznaczonej na wypłatę świadczenia wyrównawczego.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1163, 1243, 1551, 1574, 1834, 1981, 2071, 2105, 2133, 2232, 2269 i 2270.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1292, 1559, 1773, 1834, 1981, 2105, 2120, 2232 i 2270.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 432, 619, 1621, 1834, 1981 i 2105.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 353, 794, 1621, 1981, 2105 i 2270.

Art. 12. Osobie pobierającej świadczenie pielęgnacyjne, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, która po dniu 1 stycznia 2022 r. złożyła wniosek o:

- 1) emeryturę lub
- 2) rentę, lub
- 3) rentę rodzinną z tytułu śmierci małżonka przyznaną w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, lub
- 4) nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, lub
- 5) rodzicielskie świadczenie uzupełniające, o którym mowa w ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym

– przysługuje świadczenie pielęgnacyjne, jeśli jest korzystniejsze, przy czym art. 17 ust. 5 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych nie stosuje się.

Art. 13. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291, z późn. zm.⁶⁾) w art. 139 w ust. 1 po pkt 6a dodaje się pkt 6b w brzmieniu:

„6b) kwoty nienależnie pobranych świadczeń wyrównawczych otrzymane na podstawie przepisów ustawy z dnia 29 października 2021 r. o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. poz. 2314);”.

Art. 14. 1. Wniosek, o którym mowa w art. 3 ust. 1, złożony do dnia 28 lutego 2022 r. podlega rozpatrzeniu do dnia 31 marca 2022 r.

2. W przypadku złożenia wniosku w terminie, o którym mowa w ust. 1, świadczenie wyrównawcze przysługuje od dnia 1 stycznia 2022 r. i jest wypłacane po dokonaniu rocznej waloryzacji wraz ze świadczeniem emerytalno-rentowym.

Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2022 r.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *A. Duda*

⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 353, 794, 1621, 1981, 2105 i 2270.